

Prof. dr hab. Jerzy Nowakowski
Profesor zwyczajny SGH

Recenzja pracy doktorskiej mgr inż. Bogusława Bujaka pt: „Model organizacji nadzoru bankowego w Polsce” przygotowanej pod kierunkiem dra hab. inż. Janusza Zawiało-Niedźwieckiego na Wydziale Zarządzania Politechniki Warszawskiej.

1. Uwagi wstępne.

W pracy Autor podjął ważny temat mający znaczenie teoretyczne jak i praktyczne. Praca doktorska charakteryzuje się tym, że na początku formułuje się tezę (hipotezę) pracy, którą w kolejnych rozdziałach dowodzi się lub uzasadnia na podstawie proponowanej teorii i przeprowadzonych badaniach. Niestety Autor takiej tezy nie sformułował. Sformułowane zostały cele pracy. Cele te mają charakter teoretyczny i praktyczny lecz nie stanowią tezy a są jedynie wnioskami wynikającymi z przeprowadzonych badań.

Po zapoznaniu się z treścią pracy dopiero na str.76 i w Podsumowaniu (str. 248) znajdują się sformułowania, które mogłyby stanowić tezy(główna i pomocnicza) pracy po drobnej korekcie. Sformułowanie, które brzmi jak teza, Autor zapisał w Podsumowaniu następująco „obecnie obowiązujący model organizacji nadzoru bankowego w Polsce, analogicznie do innych krajów Europy, jest pochodną determinant ekonomicznych, politycznych, prawnych i technologicznych”.

Czy taką tezę chciał postawić i uzasadnić Autor? Myślę, iż odpowiedź na to pytanie zostanie udzielona w trakcie obrony pracy doktorskiej, jeśli taka będzie wola Rady Wydziału.

Nie mam uwag do postawionych celów. Każdy z postawionych celów został sformułowany jednoznacznie i każdy z nich ma znaczenie teoretyczne (cele 1 i 2) lub praktyczne (cele od trzeciego do szóstego).

Praca wraz z Załącznikami liczy 452 str.

Autor przeprowadził bardzo wnikliwe badania literaturowe które tworzą wartość dodaną dysertacji i stanowią o dużej wiedzy Autora w zakresie tematu pracy. Autor powołuje się w swoich badaniach literaturowych na 770 podstawowych pozycji bezpośrednio związanych z tematem pracy i na 264 pozycje wspierające (np. uchwały różnych instytucji, akty prawne).

2. Treść pracy

Praca składa się z czterech rozdziałów, wstępu, podsumowania i dwóch załączników.

Rozdział pierwszy „Kluczowe zagadnienia związane z nadzorem bankowym” zawiera wyniki badań literaturowych i materiałów źródłowych dotyczących:

- ryzyka jako kategorii ekonomicznej i finansowej,
- nadzoru finansowego,
- modeli nadzoru finansowego.

Analizując ryzyko Autor omawia zmiany w rozumieniu ryzyka i konsekwencje jego zaistnienia.

W omawianych modelach zarządzania ryzykiem (np. rys. 1) jak i różnych strategii reagowania w przypadku zaistnienia ryzyka Autor, jako inżynier, powinien omówić miary ryzyka, bowiem często spotykane w literaturze sformułowanie „ocena ryzyka” jest nieprecyzyjne i niejednoznaczne. Omawiając koncepcje NUK Autor ograniczył się do dwóch pierwszych filarów, pomijając filar trzeci. Uważam iż filar trzeci „dyscyplina rynkowa” niesie dużo zagrożeń i jest źródłem wielu rodzajów ryzyka.

Szkoda, iż posiadając dużą wiedzę na temat ryzyka Autor nie prowadzi konstruktywnej polemiki z innymi autorami. Myślę, iż każdy czytelnik chciałby poznać stanowisko Autora w kwestii ryzyka, miar ryzyka, zarządzania ryzykiem.

W rozdziale tym na uwagę zasługują propozycje Autora nadzoru nad rynkiem finansowym.

Zaproponowane modele:

- model sektorowy,
- model bankowo-kapitałowy,
- model kapitałowo-ubezpieczeniowy,
- model ubezpieczeniowo-emerytalny,
- model dwufilarowy zupełny,
- model standardowy,
- model typu Twin Peaks,
- model zintegrowany,
- model w ujęciu funkcjonalnym,

wraz z wzajemnymi powiązaniem (rys.19, str.73) stanowi ważny wkład Autora do teorii finansów.

W zakończeniu rozdziału pierwszego Autor sformułował hipotezę badawczą „zmiennosc otoczenia sektora bankowego w Europie implikuje konieczność zmiany istniejącego modelu organizacji nadzoru bankowego w Polsce” (str.76).

Postawiona hipoteza jest oczywista jeśli weźmie się pod uwagę kłopoty banków w „starej” Unii Europejskiej (pomoc publiczna) i zaangażowanie banków zagranicznych w polskim sektorze banków komercyjnych.

W świetle moich uwag dotyczących hipotez badawczych będę oczekiwał stanowiska Doktoranta w trakcie publicznej obrony pracy.

W rozdziale drugim „Organizacja i funkcjonowanie nadzoru bankowego w Polsce na tle krajów europejskich” Autor omawia na początku zmiany nadzoru bankowego w Polsce w ujęciu historycznym.

Za ceną uważam opinię Autora o działalności KNF (str.119) sformułowaną następująco: „Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w przypadku wprowadzenia przez KNF nowej regulacji w miejsce już wcześniejszej istniejącej, nowe wytyczne KNF są bardziej szczegółowe. Zakres merytoryczny wprowadzanych regulacji sektorowych znacznie wykracza, w wielu wypadkach, poza pełnienie zwykłej funkcji nadzoru oszczędnościowego. Obejmuje on – de facto – niejednokrotnie obszary działalności banków, wykraczające poza sferę tradycyjnie rozumianej funkcji nadzoru”.

Uwaga ta dotyczy sektora bankowego, sektora ubezpieczeniowego i rynku kapitałowego.

Powstaje pytanie, czy trzeba zmienić nadzór czy ograniczyć kompetencje KNF?

W dalszej części tego rozdziału Autor przeprowadził wnikliwą analizę organizacji nadzorów bankowych w kilku państwach Unii Europejskiej.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że organizacje nadzoru finansowego w państwach Unii Europejskiej jak również w Szwajcarii różnią się, a dokonywane zmiany nadzoru bankowego spowodowane są nieskutecznością wcześniej wprowadzonego modelu (str.158). Wniosek ten uważam za istotny, bowiem uzasadnia potrzebę ciągłej analizy systemów nadzorczych. Z przeprowadzonej przez Autora analizy wynika, że nie istnieje jeden uniwersalny model nadzoru. Modele takie muszą uwzględniać specyfikę każdego kraju.

Rozdział trzeci „Determinanty zmian organizacji nadzoru bankowego – synteza badań”, został opracowany na podstawie badań literaturowych i w dużej części odnosi się do Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego i jego relacji z KNF.

Uważam za istotne zwrócenie uwagi przez Autora na nową inicjatywę nadzorczą w Unii Europejskiej jaką jest Unia Bankowa. Niedokończony projekt Unii Bankowej prowadzi do pączkowania instytucji nadzorczych i w pewnym sensie osłabienia działalności Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego. Słusznie zauważa Autor, że zachwiania równowagi i stabilizacji finansowej pojawiają się zazwyczaj na gruncie krajowym i dlatego powinny być rozwiązywane przez krajowe organy nadzorcze, znające lokalne uwarunkowania, a nie na poziomie całej Unii Europejskiej (str.213).

Rozdział czwarty „Polski nadzór bankowy w zmieniającej się Unii Europejskiej” rozpoczyna Autor zapowiedzią weryfikacji celów i hipotezy pracy. Nie mam uwag do weryfikacji postawionych celów. Mam natomiast wątpliwości związane z weryfikacją hipotezy (str.226). Do wcześniejszych uwag dotyczących hipotezy pracy, zwracam uwagę iż hipoteza nie została sformułowana na początku pracy lecz dopiero na str. 76. Ponadto nie zostało wyjaśnione czy jest to hipoteza główna czy pomocnicza.

Do osiągnięć Autora wpisuję propozycje:

- modelu organizacji Europejskiego Nadzoru Bankowego (str.229),
- modelu organizacji nadzoru bankowego w Polsce – wariant podstawowy (str.234),

-modelu uproszczonego nadzoru bankowego w Polsce – wariant rozszerzony (str.235).
Modele te dobrze wpisują się do teorii zarządzania jak i do teorii finansów, a nawet wprowadzając nowe elementy rozszerzają te teorie.
Problemem zasadniczym jest możliwość wprowadzenia tych modeli do praktyki, a to zależy od decyzji urzędników europejskich i polityków.

3. Wnioski końcowe

Wybór tematu dysertacji i jego naukowe opracowanie stanowią ważny wkład do teorii zarządzania i do teorii finansów.

Mimo wielu moich uwag i wątpliwości (taka jest rola recenzenta), szczególnie związanych z hipotezą główną pracy, uważam że rozprawa doktorska Bogusława Bujaka jest dobrze przygotowaną pracą.

Szczególnie szerokie i głębokie badania literaturowe, jak również własne przemyślenia, wskazują na dobry i dojrzały warsztat naukowy Doktoranta.

Autor osiągnął zamierzone cele i sformułował własne modele nadzoru bankowego, które dobrze wpisują się do teorii.

Uważam, iż rozprawa mgra Bogusława Bujaka pt. "Model organizacji nadzoru bankowego w Polsce" spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim i wnoszę o dopuszczenie do publicznej obrony.

Warszawa, kwiecień 2016r.

